

Warszawa, dnia 4 lutego 2020 r.

Poz. 167

OBWIESZCZENIE

MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 13 grudnia 2019 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o kuratorach sądowych

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1014), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. poz. 730) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 12 grudnia 2019 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje odnośnika nr 1 oraz art. 173 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. poz. 730), które stanowią:

„¹⁾ Niniejsza ustawa służy stosowaniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2).”

„Art. 173. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 87 pkt 1, który wchodzi w życie po upływie 90 dni od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 107 pkt 7 i 8, które wchodzi w życie z dniem 1 maja 2019 r.;
- 3) art. 157 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 13 października 2019 r.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 13 grudnia 2019 r. (poz. 167)

USTAWA

z dnia 27 lipca 2001 r.

o kuratorach sądowych

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Art. 2. 1. Kuratorami sądowymi są:

- 1) zawodowi kuratorzy sądowi, zwani dalej „kuratorami zawodowymi”;
- 2) społeczni kuratorzy sądowi, zwani dalej „kuratorami społecznymi”.

2. Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia w sprawach karnych są kuratorami dla dorosłych, a wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich są kuratorami rodzinnymi.

Art. 3. 1. Kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w środowisku podopiecznych, także na terenie zamkniętych zakładów i placówek ich pobytu, w szczególności na terenie zakładów karnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz leczniczo-rehabilitacyjnych.

2. Za podopiecznych, o których mowa w ust. 1, uważa się osoby, których dotyczy postępowanie.

Rozdział 2

Kuratorzy zawodowi

Art. 4. Kuratora zawodowego mianuje, odwołuje, przenosi do innego sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej albo zawiesza w czynnościach prezes sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego.

Art. 5. 1. Kuratorem zawodowym może być mianowany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) jest zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków kuratora zawodowego;
- 4) ukończył wyższe studia magisterskie z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych albo inne wyższe studia magisterskie i studia podyplomowe z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych;
- 5) odbył aplikację kuratorską;
- 6) zdał egzamin kuratorski.

2. Minister Sprawiedliwości, na wniosek prezesa sądu okręgowego, może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zwolnić od obowiązku odbycia aplikacji kuratorskiej i złożenia egzaminu kuratorskiego.

3. Do określania stanu zdrowia wymaganego do podjęcia obowiązków kuratora zawodowego lub aplikanta kuratorskiego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przeprowadzania badań kandydatów do objęcia urzędu sędziego.

Art. 6. 1. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków kurator zawodowy składa przed prezesem sądu okręgowego, w obecności kuratora okręgowego, następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście powierzone mi obowiązki kuratora sądowego wykonywać zgodnie z prawem, sumiennie i rzetelnie, w postępowaniu kierować się zasadami etyki zawodowej, mając na względzie dobro Rzeczypospolitej Polskiej i dobro osób podlegających mojej pieczy, a także zachować w tajemnicy wszystkie okoliczności, o których powziąłem wiadomość w związku z pełnioną funkcją.” Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg.”.

2. Z odebrania ślubowania sporządza się protokół, który podpisują: składający ślubowanie, prezes sądu okręgowego oraz kurator okręgowy.

Art. 7. Ustala się następujące stopnie służbowe dla kuratorów zawodowych:

- 1) kurator zawodowy;
- 2) starszy kurator zawodowy;
- 3) kurator specjalista.

Art. 8. 1. Stopnie służbowe nadaje prezes sądu okręgowego na wniosek kuratora okręgowego.

2. Wyższy stopień służbowy można nadać po 3 latach wyróżniającej się pracy, od dnia poprzedniego awansu. W szczególnie uzasadnionych wypadkach okres ten może być skrócony.

Art. 9. Wykonując swoje obowiązki służbowe, kurator zawodowy ma prawo do:

- 1) odwiedzania w godzinach od 7⁰⁰ do 22⁰⁰ osób objętych postępowaniem w miejscu ich zamieszkania lub pobytu, a także w zakładach zamkniętych;
- 2) żądania okazania przez osobę objętą postępowaniem dokumentu pozwalającego na stwierdzenie jej tożsamości;
- 3) żądania niezbędnych wyjaśnień i informacji od podopiecznych objętych dozorem, nadzorem lub inną formą kontroli zleconej przez sąd;
- 4) przeglądania akt sądowych i sporządzania z nich odpisów w związku z wykonywaniem czynności służbowych oraz dostępu do dokumentacji dotyczącej podopiecznego i innych osób objętych postępowaniem;
- 5) żądania od Policji oraz innych organów lub instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie ich działania, a także od osób fizycznych pomocy w wykonywaniu czynności służbowych.

Art. 9a.¹⁾ 1. W zakresie niezbędnym do wykonywania swoich ustawowych zadań kurator zawodowy, kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej oraz kurator okręgowy przetwarzają dane osób, których dotyczy postępowanie, obejmujące:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) numer PESEL oraz numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 5) czynniki określające fizyczną, fizjologiczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość, a w szczególności dotyczące osobistej postawy, zachowania, zainteresowań, zdrowia i usług opieki zdrowotnej, majątku, sytuacji materialnej i bytowej, zatrudnienia, wykształcenia, edukacji, nauki, oddziaływań wychowawczych, życia rodzinnego, funkcjonowania w środowisku, sposobu spędzania czasu wolnego, uzależnień, dysfunkcji i lokalizacji;
- 6) dane adresowe i kontaktowe;
- 7) biometryczne cechy fizyczne;
- 8) informacje o przestrzeganiu porządku prawnego, zarzutach i okolicznościach naruszeń prawa, wykonaniu obowiązków, prowadzonych postępowaniach sądowych i administracyjnych, skazaniach, ukaraniach i rozstrzygnięciach w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

2. W zakresie niezbędnym do wykonywania swoich ustawowych zadań kurator zawodowy, kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej oraz kurator okręgowy przetwarzają dane innych osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami objętymi postępowaniem, obejmujące:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) numer PESEL oraz numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 5) informacje o osobistej postawie i zachowaniu;

---

¹⁾ Dodany przez art. 57 pkt 1 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. poz. 730), która weszła w życie z dniem 4 maja 2019 r.

- 6) informacje o zdrowiu;
- 7) informacje o majątku, sytuacji materialnej i bytowej;
- 8) informacje o zatrudnieniu;
- 9) informacje o wykształceniu;
- 10) informacje o oddziaływaniu wychowawczym, życiu rodzinnym i funkcjonowaniu w środowisku;
- 11) informacje o uzależnieniach;
- 12) informacje o dysfunkcjach;
- 13) dane adresowe i kontaktowe;
- 14) informacje o przestrzeganiu porządku prawnego, zarzutach i okolicznościach naruszeń prawa, prowadzonych postępowaniach sądowych i administracyjnych, skazaniach, ukaraniach i rozstrzygnięciach w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

3. Administrator danych osób, których dotyczy postępowanie, w tym Policja, Straż Graniczna, inne organy lub instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego, stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, organy sądowych postępowań wykonawczych, instytucje pomocy społecznej i pieczy zastępczej, podmioty lecznicze w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2190, z późn. zm.²⁾), jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 2 pkt 1–8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.³⁾), oraz publiczne i niepubliczne uczelnie w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.⁴⁾) są obowiązane udostępnić kuratorowi zawodowemu, kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej, kuratorowi okręgowemu, w zakresie niezbędnym do wykonywania ich ustawowych zadań, dane osobowe, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Administrator danych udostępnia dane kuratorowi zawodowemu, kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej i kuratorowi okręgowemu nieodpłatnie.

Art. 9b.¹⁾ Administratorem danych przetwarzanych w celu wykonania zadań lub obowiązków przez kuratora sądowego jest prezes sądu, w którym kurator sądowy pełni obowiązki służbowe.

Art. 10. Kurator zawodowy jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, których organizację określa odrębna ustawa.

Art. 11. Zawodowy kurator sądowy obowiązany jest do:

- 1) występowania w uzasadnionych wypadkach z wnioskiem o zmianę lub uchylenie orzeczonego środka;
- 2) przeprowadzania na zlecenie sądu lub sędziego wywiadów środowiskowych;
- 3) współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym;
- 4) organizacji i kontroli pracy podległych kuratorów społecznych oraz innych osób, uprawnionych do wykonywania dozorów lub nadzorów;
- 5) sygnalizowania sądowi przyczyn przewlekłości postępowania wykonawczego lub innych uchybień w działalności pozasądowych podmiotów wykonujących orzeczone środki.

Art. 12. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych, uwzględniając potrzebę szybkiego wykonywania orzeczeń sądu oraz zagwarantowania praw i interesów podopiecznych.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 2219 oraz z 2019 r. poz. 492, 730, 959, 1655, 2020 i 2331.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1078, 1287, 1680, 1681, 1818, 2197 i 2248.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 2024 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 276, 447, 534, 577, 730, 823, 1655, 1818, 2020 i 2070.

Art. 13. 1. Czas pracy kuratora zawodowego określony jest wymiarem jego zadań.

2. Kurator wykonuje obowiązki służbowe w terenie oraz pełni dyżury sądowe ustalone przez prezesa sądu rejonowego po zasięgnięciu opinii kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej.

3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Kuratorów, określi, w drodze rozporządzenia, standardy obciążenia pracą kuratora zawodowego, uwzględniając wielkość indywidualnego obciążenia kuratora pracą przy wykonywaniu dozorów, nadzorów oraz innych czynności w stopniu zapewniającym szybkie i prawidłowe wykonywanie orzeczeń sądu.

Art. 14. 1. Wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa budżetowa.

1a. W 2003 r. kwotę bazową dla zawodowych kuratorów sądowych ustala się w wysokości 1667,70 zł.

1b. Kwota bazowa, o której mowa w ust. 1a, począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

2. Kuratorowi okręgowemu, jego zastępcy oraz kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej przysługuje dodatek funkcyjny, stanowiący procent kwoty bazowej, o której mowa w ust. 1.

3. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek patronacki za sprawowanie patronatu nad aplikantem kuratorskim.

4. Kuratorowi zawodowemu może być przyznany na czas określony dodatek specjalny, do wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o kwotę przyznanego dodatku funkcyjnego, w ramach posiadanych środków określonych na wynagrodzenia osobowe kuratorów zawodowych.

5. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek za pracę terenową, w wysokości 50% kwoty bazowej, o której mowa w ust. 1, z tym że kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej dodatek taki przysługuje w wysokości 12,5% kwoty bazowej.

6. Kuratorowi zawodowemu przysługuje dodatek za wieloletnią pracę, wynoszący począwszy od szóstego roku pracy 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy dalszy rok pracy, aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

7. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wynagradzania kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich, mnożniki ich wynagrodzenia zasadniczego, a także stawki dodatku funkcyjnego, patronackiego, jak również okoliczności uzasadniające przyznanie kuratorom zawodowym dodatku specjalnego, uwzględniając rangę zawodu kuratora.

Art. 15. 1. Kurator zawodowy nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia bez zgody prezesa sądu okręgowego.

2. Kuratorowi zawodowemu nie wolno także podejmować innego zajęcia ani sposobu zarobkowania, które przeszkadzałoby w pełnieniu obowiązków kuratora sądowego, mogło osłabiać zaufanie do jego bezstronności lub podważać zaufanie do sądu.

Art. 16. 1. Kuratorowi zawodowemu przysługuje corocznie dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze:

- 1) 6 dni roboczych – po 10 latach pracy;
- 2) 12 dni roboczych – po 15 latach pracy.

2. Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu wypoczynkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia, z tytułu którego przysługiwał zwiększony wymiar urlopu.

Art. 17. 1. Kuratorowi zawodowemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy.

2. Urlopu dla poratowania zdrowia nie można udzielić, jeżeli kurator zawodowy z powodu choroby nie pracował nieprzerwanie przez okres roku.

3. Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości.

Art. 18. 1. Prezes sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego i prezesa sądu rejonowego, może przyznać kuratorowi zawodowemu nagrodę za szczególne osiągnięcia w pracy.

2. Minister Sprawiedliwości może utworzyć, w drodze rozporządzenia, dodatkowy fundusz nagród dla kuratorów zawodowych, z przeznaczeniem na nagrody specjalne za osiągnięcia w pracy, w wysokości do 1% planowanych wynagrodzeń kuratorów zawodowych.

Art. 19. 1. Kuratorowi zawodowemu przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy – 75%,
- 2) po 25 latach pracy – 100%,
- 3) po 30 latach pracy – 150%,
- 4) po 35 latach pracy – 200%,
- 5) po 40 latach pracy – 300%,
- 6) po 45 latach pracy – 400%

wynagrodzenia miesięcznego.

2. Do okresu pracy uprawniającego do gratyfikacji wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

3. Do obliczania i wypłacania gratyfikacji jubileuszowej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące nagród jubileuszowych, o których mowa w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 20. 1. Kuratorowi, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy albo na emeryturę, przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości:

- 1) dwumiesięcznego wynagrodzenia – po 10 latach pracy;
- 2) trzymiesięcznego wynagrodzenia – po 15 latach pracy;
- 3) sześciomiesięcznego wynagrodzenia – po 20 latach pracy.

2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, ustala się w wysokości przysługującego ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy.

3. Przepis art. 19 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 21. 1. W razie trwałej utraty zdolności do wykonywania zawodu kuratora, kuratora zawodowego można przenieść do innej pracy na jego wniosek, złożony w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się stosownego orzeczenia. Przez okres 3 miesięcy od dnia przeniesienia kurator zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia.

2. Jeżeli kurator zawodowy zostanie poddany rehabilitacji zawodowej lub przysposobieniu do innej pracy, zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia przez okres 12 miesięcy.

Art. 22. Między kuratorami zawodowymi nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jeżeli są małżonkami albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli.

Art. 23. 1. Kurator zawodowy zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych w razie tymczasowego aresztowania.

2. Wynagrodzenie kuratora zawodowego w okresie jego tymczasowego aresztowania ulega ograniczeniu do połowy. Jeżeli w stosunku do kuratora zawodowego zapadł wyrok uniewinniający lub postępowanie karne zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania karnego, kuratorowi przysługuje wyrównanie wynagrodzenia za okres tymczasowego aresztowania.

Art. 24. 1. Prezes sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego lub z urzędu, może zawiesić w pełnieniu obowiązków służbowych kuratora zawodowego, jeżeli zostało wszczęte przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne.

2. Zawieszenie, o którym mowa w ust. 1, nie może trwać dłużej niż 3 miesiące.

3. W okresie zawieszenia, o którym mowa w ust. 1, kurator zachowuje prawo do wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących na podstawie stosunku pracy.

Art. 25. 1. W razie rozwiązania z kuratorem zawodowym stosunku pracy z powodu likwidacji sądu albo jego reorganizacji uniemożliwiającej dalsze zatrudnienie, kuratorowi przysługuje pełna emerytura, jeżeli mężczyzna ukończył 60 lat, a kobieta 55 lat i mają wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

2. W razie rozwiązania z kuratorem zawodowym stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 27 ust. 1 pkt 3, z wyłączeniem wypadku, gdy kurator odmówił przejścia do innej pracy, o której mowa w tym przepisie, kuratorowi temu przysługuje pełna emerytura, jeżeli mężczyzna ukończył 60 lat, a kobieta 55 lat i mają wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do kuratorów zawodowych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Art. 26. 1. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa w wypadkach określonych w Kodeksie pracy lub z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia dokonanego przez prezesa sądu okręgowego.

2. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa również w wypadku zrzeczenia się przez niego obywatelstwa polskiego.

Art. 27. 1. Rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem zawodowym może nastąpić, w drodze wypowiedzenia, w razie:

- 1) otrzymania negatywnej oceny pracy, potwierdzonej ponowną taką oceną, która nie może być dokonana wcześniej niż po upływie 4 miesięcy;
- 2) likwidacji sądu lub jego reorganizacji, jeżeli nie jest możliwe przeniesienie kuratora na inne stanowisko w tym samym okręgu;
- 3) trwałej utraty zdolności fizycznej lub psychicznej do pracy na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia kuratora do innej pracy, odpowiedniej do jego stanu zdrowia i kwalifikacji zawodowych, albo gdy kurator odmawia przejścia do takiej pracy.
- 4) (uchylony)

2. Okres wypowiedzenia stosunku pracy wynosi 3 miesiące i kończy się ostatniego dnia miesiąca.

Art. 28. 1. W razie rozwiązania stosunku pracy z kuratorem zawodowym z przyczyn określonych w art. 27 ust. 1 pkt 2, w okresie między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym lub reorganizowanym sądzie a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej kuratorowi temu przysługuje świadczenie pieniężne ze środków budżetu państwa, przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, obliczane jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy. Świadczenie to nie przysługuje kuratorowi, który nabył prawo do emerytury od dnia nabycia tego prawa.

2. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, kurator zawodowy, z którym został rozwiązany stosunek pracy, pobiera zasiłek wychowawczy, chorobowy albo macierzyński, wysokość świadczenia pieniężnego ulega obniżeniu o kwotę pobieranego zasiłku.

3. Okres pobierania świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, wlicza się do okresów pracy wymaganych do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – na takich warunkach, na jakich wlicza się okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, określonych w przepisach *o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu*⁵⁾. Od świadczenia pieniężnego właściwy sąd odprowadza składkę na ubezpieczenia społeczne na zasadach przewidzianych dla wynagrodzenia wypłaconego w czasie trwania stosunku pracy.

Art. 29. 1. W okresie wypowiedzenia prezes sądu okręgowego może, na wniosek kuratora okręgowego, zwolnić kuratora zawodowego z pełnienia obowiązków, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić po wykorzystaniu przez kuratora urlopu wypoczynkowego.

Art. 30. 1. Od decyzji w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z kuratorem zawodowym, przeniesienia na inne stanowisko bądź zawieszenia w pełnieniu obowiązków, kurator może, w terminie 7 dni, wnieść odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

2. (uchylony)

3. W sprawach o roszczenia ze stosunku pracy stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

Art. 31. 1. Minister Sprawiedliwości może delegować kuratora zawodowego, za jego zgodą, do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, związanych z nadzorem nad pracą kuratorów.

2. Kuratorowi delegowanemu do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości mogą być powierzone obowiązki na stanowiskach pracy należących do służby cywilnej, z wyłączeniem stanowiska dyrektora generalnego urzędu. W razie powierzenia kuratorowi delegowanemu obowiązków na stanowisku pracy należącym do służby cywilnej, stanowisko to uważa się za obsadzone.

3. Kurator delegowany do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku kuratorskim oraz dodatku za długoletnią pracę. W okresie delegacji kurator otrzymuje takie dodatki do wynagrodzenia, jakie przysługują pracownikom Ministerstwa Sprawiedliwości zatrudnionym na stanowiskach pracy, których zakres obowiązków został powierzony kuratorowi.

---

⁵⁾ Obecnie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, na podstawie art. 145 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, 1622 i 1818).

Art. 32. 1. Stosunek pracy z kuratorem zawodowym ulega z mocy prawa rozwiązaniu z jego winy, bez wypowiedzenia, w razie:

- 1) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych albo zakazu wykonywania zawodu;
- 2) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze służby kuratorskiej;
- 3) zawnionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

2. Rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem bez wypowiedzenia może nastąpić także w razie jego nieobecności w pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż rok lub odosobnienia ze względu na chorobę zakaźną w okresie pobierania z tego tytułu zasiłku, a także w razie usprawiedliwionej nieobecności w pracy z innych przyczyn – po upływie okresów przewidzianych w art. 53 Kodeksu pracy.

Art. 33. 1. W razie likwidacji sądu prezes sądu okręgowego przenosi kuratora okręgowego i zastępcę kuratora okręgowego do pracy w sądzie rejonowym.

2. Po przeniesieniu kuratorowi, o którym mowa w ust. 1, przysługuje przez okres 6 miesięcy wynagrodzenie nie niższe od dotychczasowego.

Art. 34. 1. Jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególne potrzeby sądu, kuratora można przenieść do innego sądu lub zespołu kuratorskiego w tej lub innej miejscowości w tym samym okręgu sądowym, zachowując dotychczasowe wynagrodzenie. Kuratorowi przeniesionemu do pracy w sądzie położonym w innej miejscowości przysługują: zwrot uzasadnionych kosztów przeniesienia, diety i zwrot kosztów podróży.

2. Na wniosek kuratora można przenieść go do innego zespołu kuratorskiego lub sądu położonego w tej lub innej miejscowości w tym samym okręgu sądowym.

3. Przeniesienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, dokonuje prezes sądu okręgowego, w którym kurator jest zatrudniony, w porozumieniu z prezesem sądu rejonowego, w którym kurator ma być zatrudniony.

4. Niedopuszczalne jest przeniesienie bez zgody kuratora, do sądu mającego siedzibę w innej miejscowości, kobiety w ciąży lub osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem w wieku do 14 lat, a także w wypadkach, gdy stoją temu na przeszkodzie ważne względy osobiste lub rodzinne kuratora.

5. Od decyzji o przeniesieniu przysługuje, w terminie 7 dni, odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

Rozdział 3

Organizacja kuratorskiej służby sądowej

Art. 35. 1. Kuratorską służbę sądową na obszarze właściwości sądu okręgowego stanowią zawodowi kuratorzy sądowi.

2. Nadzór nad działalnością kuratorów sądowych wykonuje kurator okręgowy, z zastrzeżeniem określonych w ustawie uprawnień sądu lub prezesa sądu.

Art. 36. 1. Kuratora okręgowego powołuje, na 6-letnią kadencję, prezes sądu okręgowego spośród kandydatów wybranych przez okręgowe zgromadzenie kuratorów ze swego grona, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy członków zgromadzenia.

2. W wypadku niedokonania wyboru kandydatów przez dwa kolejne zgromadzenia kuratorów, prezes sądu okręgowego powołuje samodzielnie kuratora okręgowego.

3. Kurator okręgowy może być powołany na kolejne kadencje.

4. Prezes sądu okręgowego odwołuje kuratora okręgowego, jeśli zrzekł się funkcji, a po zasięgnięciu opinii okręgowego zgromadzenia kuratorów – jeśli nie wypełnia obowiązków nałożonych przez ustawę.

5. Prezes sądu okręgowego, na wniosek kuratora okręgowego, może powołać zastępcę kuratora okręgowego dla dorosłych i zastępcę kuratora okręgowego rodzinnego, a jeżeli uzna to za wystarczające – jednego zastępcę kuratora okręgowego.

6. Kuratorem okręgowym i jego zastępcą może być ten, kto:

- 1) posiada co najmniej 7-letni staż pracy kuratorskiej;
- 2) posiada stopień kuratora specjalisty, a wyjątkowo – stopień starszego kuratora zawodowego;
- 3) wyróżnia się umiejętnościami w zakresie zarządzania i kierowania.

7. Kuratorowi okręgowemu po upływie kadencji oraz zastępcy kuratora okręgowego po odwołaniu przysługuje prawo powrotu do pracy w zespole kuratorskiej służby sądowej, w którym pracował bezpośrednio przed powołaniem na stanowisko kuratora okręgowego.

Art. 37. 1. Kurator okręgowy odpowiada przed prezesem sądu okręgowego za funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej w okręgu. Reprezentuje kuratorów sądowych wobec prezesa sądu okręgowego i organów kolegialnych sądu.

2. Do zakresu działania kuratora okręgowego w szczególności należy:

- 1) wykonywanie działań niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w okręgu;
- 2) koordynowanie działalności kuratorów sądowych na terenie swego działania;
- 3) reprezentowanie kuratorskiej służby sądowej na zewnątrz;
- 4) nadzór nad pracą kierowników zespołów kuratorskiej służby sądowej;
- 5) kontrola i ocena pracy kuratorów sądowych, aplikantów kuratorskich oraz przeprowadzanie wizytacji i lustracji; w uzasadnionych wypadkach dokonanie kontroli i oceny pracy kuratora lub aplikanta kurator okręgowy może zlecić kierownikowi zespołu kuratorskiej służby sądowej;
- 6) udział w planowaniu i nadzór nad wydatkowaniem środków przeznaczonych dla kuratorów sądowych i ośrodków kuratorskich;
- 7) przygotowanie planu etatów kuratorskich i obsługi administracyjnej w okręgu oraz projektu rozdziału etatów pomiędzy poszczególne jednostki;
- 8) opiniowanie kandydatów na aplikantów kuratorskich;
- 9) występowanie z wnioskami kadrowymi dotyczącymi kuratorów zawodowych w okręgu;
- 10) nadzór merytoryczny nad ośrodkami kuratorskimi;
- 11) organizowanie szkoleń kuratorów zawodowych w okręgu;
- 12) nadzór nad udzielaniem pomocy postpenitencjarnej;
- 13) określanie szczegółowych zakresów obowiązków zastępcy kuratora okręgowego oraz kierowników zespołów kuratorskiej służby sądowej i przedstawianie ich do zatwierdzenia prezesowi sądu okręgowego;
- 14) rozpoznawanie skarg i wniosków dotyczących czynności kuratorów sądowych w okręgu;
- 15) wykonywanie innych czynności zleconych przez prezesa sądu okręgowego.

Art. 38. 1. Do obsługi kuratora okręgowego i jego zastępców, przy wykonywaniu ich zadań ustawowych, prezes sądu okręgowego wyznacza urzędników lub innych pracowników sądu okręgowego.

2. Prezes sądu okręgowego może, na wniosek kuratora okręgowego, delegować do sądu okręgowego kuratora z sądu rejonowego z danego okręgu sądowego w celu udzielania kuratorowi okręgowemu pomocy przy wykonywaniu zadań.

Art. 39. 1. W sądzie rejonowym tworzy się zespoły kuratorskiej służby sądowej, zwane dalej „zespołami”, wykonujące orzeczenia w sprawach karnych oraz w sprawach rodzinnych i nieletnich.

2. W wypadku gdy powołanie 2 lub więcej zespołów byłoby niecelowe, prezes sądu okręgowego powołuje jeden zespół wykonujący orzeczenia w sprawach karnych, rodzinnych i nieletnich.

Art. 40. 1. Kierownika zespołu powołuje i odwołuje prezes sądu okręgowego na wniosek kuratora okręgowego, po zasięgnięciu opinii prezesa sądu rejonowego.

2. Prezes sądu okręgowego powołuje na stanowisko kierownika zespołu osobę wyróżniającą się zdolnościami organizacyjnymi, która ponadto posiada:

- 1) co najmniej 5-letni staż pracy kuratorskiej;
- 2) stopień kuratora specjalisty, a w wyjątkowym wypadku stopień starszego kuratora zawodowego.

Art. 41. 1. Do obowiązków kierownika zespołu należy wykonywanie działań niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej w zakresie działań zespołu, a w tym:

- 1) koordynowanie zadań kuratorów zespołu;
- 2) udział w planowaniu i nadzór nad wydatkowaniem środków finansowych przeznaczonych dla kuratorów sądowych;
- 3) przedstawianie kuratorowi okręgowemu wniosków i opinii dotyczących awansowania kuratorów zawodowych zatrudnionych w zespole oraz w zakresie zatrudniania kandydatów do pracy;
- 4) opiniowanie wniosków zawodowych kuratorów sądowych dotyczących ich przeniesienia;

- 5) określanie zakresu obowiązków kuratorów zawodowych zespołu;
- 6) organizowanie działalności kuratorów społecznych;
- 7) przedstawianie prezesowi sądu rejonowego wniosków o powołanie i odwołanie kuratorów społecznych;
- 8) przeprowadzanie szkoleń kuratorów społecznych;
- 9) zatwierdzanie wniosków dotyczących ryczałtów kuratorów sądowych;
- 10) nadzorowanie terminowości wykonywania obowiązków przez kuratorów sądowych;
- 11) wyznaczanie patronów dla aplikantów kuratorskich;
- 12) sporządzanie sprawozdań i informacji o działalności zespołu;
- 13) koordynowanie obsługi biurowej zespołu;
- 14) reprezentowanie zespołu na zewnątrz;
- 15) współdziałanie z prezesem sądu rejonowego.

2. Kierownik zespołu wykonuje obowiązki kuratora w wymiarze umożliwiającym należyte wykonywanie zadań, o których mowa w ust. 1.

Art. 42. 1. Czynności z zakresu obsługi biurowej zespołu wykonują pracownicy wydziałów sądu rejonowego, na rzecz których zespół wykonuje zadania.

2. Prezes sądu rejonowego może utworzyć sekretariat zespołu.

3. W przypadku utworzenia sekretariatu, o którym mowa w ust. 2, jego pracami kieruje kierownik zespołu.

Rozdział 4

Samorząd kuratorski

Art. 43. Kuratorzy zawodowi tworzą samorząd kuratorski.

Art. 44. 1. Organami samorządu kuratorskiego są:

- 1) Krajowa Rada Kuratorów;
- 2) okręgowe zgromadzenia kuratorów.

2. Kadencja Krajowej Rady Kuratorów trwa 4 lata.

Art. 45. 1. Krajową Radę Kuratorów tworzą delegaci wybrani w poszczególnych okręgach przez okręgowe zgromadzenia kuratorów. Okręgowe zgromadzenie kuratorów wybiera jednego delegata do Krajowej Rady Kuratorów.

2. Krajowa Rada Kuratorów dokonuje wyboru przewodniczącego, jego zastępcy i sekretarza, którzy tworzą prezydium Krajowej Rady Kuratorów.

3. Krajowa Rada Kuratorów jest reprezentantem kuratorów sądowych.

Art. 46. 1. Do zadań Krajowej Rady Kuratorów w szczególności należy:

- 1) uchwalanie kodeksu etyki kuratora sądowego;
- 2) podejmowanie działań umożliwiających kuratorom zawodowym podnoszenie kwalifikacji zawodowych i poziomu wykonywanej przez nich pracy;
- 3) opiniowanie aktów prawnych dotyczących kuratorów sądowych oraz występowanie z inicjatywą opracowania aktów prawnych dotyczących kuratorów sądowych i kurateli sądowej;
- 4) występowanie do Ministra Sprawiedliwości lub innych organów państwowych z wnioskami dotyczącymi warunków pracy i płacy grupy zawodowej kuratorów sądowych;
- 5) inicjowanie badań naukowych nad funkcjonowaniem kurateli sądowej;
- 6) dokonywanie okresowej oceny sądowej kadry kuratorskiej i liczby wykonywanych nadzorów i dozorów oraz przedstawianie wniosków w tym zakresie Ministrowi Sprawiedliwości;
- 7) coroczna ocena działalności prezydium Krajowej Rady Kuratorów;
- 8) uchwalenie regulaminu pracy Krajowej Rady Kuratorów;
- 9) współpraca z organizacjami kuratorów sądowych innych krajów.

2. Krajowa Rada Kuratorów przy realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 5 i 6, uzgadnia swoje działania z Ministrem Sprawiedliwości.

3. Posiedzenia Krajowej Rady Kuratorów odbywają się co najmniej raz w roku. Warunki do odbywania posiedzeń zapewnia Minister Sprawiedliwości.

Art. 47. 1. Członkami okręgowego zgromadzenia kuratorów są kuratorzy zawodowi zatrudnieni w okręgu sądowym.

2. Przewodniczącym okręgowego zgromadzenia kuratorów jest kurator okręgowy, a w razie jego nieobecności zastępca kuratora okręgowego.

3. W okręgach sądowych, w których powołano dwóch zastępców kuratora okręgowego, pod nieobecność kuratora okręgowego okręgowemu zgromadzeniu kuratorów przewodniczy zastępca kuratora okręgowego starszy służbą.

Art. 48. 1. Członkowie okręgowego zgromadzenia kuratorów obowiązani są uczestniczyć w jego posiedzeniach.

2. W posiedzeniach okręgowego zgromadzenia kuratorów może brać udział z głosem doradczym prezes sądu okręgowego.

Art. 49. 1. Do podjęcia uchwał okręgowego zgromadzenia kuratorów wymagana jest obecność co najmniej połowy liczby jego członków.

2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów; w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

3. Uchwały okręgowego zgromadzenia kuratorów zapadają w głosowaniu jawnym. Głosowanie jest jednakże tajne, jeżeli zażąda tego chociażby jeden z członków zgromadzenia.

Art. 50. 1. Okręgowe zgromadzenie kuratorów zbiera się co najmniej raz w roku.

2. Posiedzenia okręgowego zgromadzenia kuratorów zwołuje przewodniczący zgromadzenia z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej liczby członków zgromadzenia.

3. W wypadku, o którym mowa w art. 51 pkt 5, posiedzenia okręgowego zgromadzenia kuratorów zwołuje również prezes sądu okręgowego.

Art. 51. Do zadań okręgowego zgromadzenia kuratorów należy:

- 1) wybór członków sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji;
- 2) wybór kandydata na członka sądu dyscyplinarnego drugiej instancji;
- 3) wybór rzecznika dyscyplinarnego;
- 4) zgłaszanie kandydata na członka komisji egzaminacyjnej, o której mowa w art. 78;
- 5) wyrażenie opinii w przedmiocie odwołania kuratora okręgowego;
- 6) wysłuchanie informacji kuratora okręgowego o działalności kuratorskiej służby sądowej i wyrażenie opinii w tym zakresie;
- 7) wyrażenie opinii w sprawach osobowych kuratorów zawodowych, przedstawionych przez kuratora okręgowego i Ministra Sprawiedliwości;
- 8) występowanie do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie niezbędnych działań dotyczących funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej.

Rozdział 5

Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna kuratorów zawodowych

Art. 52. 1. Kuratorzy zawodowi ponoszą odpowiedzialność porządkową albo dyscyplinarną za naruszenie obowiązków kuratora.

2. Karę porządkową za przewinienie mniejszej wagi stanowi upomnienie.

3. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) nagana;
- 2) nagana z ostrzeżeniem;
- 3) nagana z pozbawieniem możliwości uzyskania wyższego stopnia służbowego przez okres 2 lat;
- 4) usunięcie z zajmowanego stanowiska;
- 5) wydalenie ze służby kuratorskiej.

Art. 53. 1. Karę porządkową upomnienia kuratorowi okręgowemu i jego zastępcy wymierza prezes sądu okręgowego, a pozostałym kuratorom – prezes sądu rejonowego.

2. Kurator w ciągu 3 dni od zawiadomienia go o ukaraniu karą porządkową upomnienia może odwołać się odpowiednio do Ministra Sprawiedliwości lub prezesa sądu okręgowego.

Art. 54. 1. Sądy dyscyplinarne są dwuinstancyjne. Sąd drugiej instancji działa przy Ministrze Sprawiedliwości.

2. Do rozpoznania spraw dyscyplinarnych w pierwszej instancji właściwy jest sąd dyscyplinarny w sądzie okręgowym, w którym kurator objęty postępowaniem pełni służbę.

3. Sądy dyscyplinarne orzekają w składzie trzyosobowym.

4. Do orzekania w sądach dyscyplinarnych uprawnieni są wszyscy kuratorzy zawodowi, z wyjątkiem kuratora okręgowego i jego zastępcy oraz rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 55. 1. Członków sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, w liczbie od 6 do 12, wybiera okręgowe zgromadzenie kuratorów.

2. Okręgowe zgromadzenie kuratorów wybiera kandydata na członka sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

3. Minister Sprawiedliwości spośród kandydatów, o których mowa w ust. 2, wybiera 12 członków sądu dyscyplinarnego drugiej instancji.

4. Kadencja sądu dyscyplinarnego trwa 6 lat.

Art. 56. 1. Skład sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji wyznacza prezes sądu okręgowego w kolejności alfabetycznej, z listy członków odpowiedniego sądu, a skład sądu drugiej instancji wyznacza w kolejności alfabetycznej Minister Sprawiedliwości.

2. Składowi przewodniczy członek najstarszy służbą.

3. Przewodniczący składu wyznacza protokolanta spośród kuratorów zawodowych.

Art. 57. Członkowie sądów dyscyplinarnych są niezawisli i podlegają tylko ustawie.

Art. 58. 1. Uprawnionym oskarżycielem przed sądem dyscyplinarnym w sprawach kuratorów jest rzecznik dyscyplinarny.

2. Rzecznika dyscyplinarnego wybiera okręgowe zgromadzenie kuratorów spośród swoich członków. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego trwa 6 lat.

3. Rzecznik dyscyplinarny na żądanie prezesa sądu okręgowego przeprowadza postępowanie wyjaśniające i występuje z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Art. 59. Do zadań rzecznika dyscyplinarnego należy:

- 1) prowadzenie postępowania wyjaśniającego;
- 2) składanie wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli wyniki postępowania wyjaśniającego to uzasadniają;
- 3) udział w rozprawach w charakterze strony;
- 4) wnoszenie odwołań od orzeczeń sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji;
- 5) udział w postępowaniu odwoławczym.

Art. 60. 1. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród kuratorów zawodowych, adwokatów lub radców prawnych.

2. W wypadku gdy obwiniony, który nie ma obrońcy z wyboru, wnosi o ustanowienie obrońcy z urzędu, przewodniczący sądu dyscyplinarnego może wyznaczyć obrońcę spośród kuratorów zawodowych, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 61. 1. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji wszczyna postępowanie dyscyplinarne z dniem zgłoszenia wniosku rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania.

2. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji wydaje orzeczenie po przeprowadzeniu rozprawy, w toku której wysłuchuje rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego oraz jego obrońcy, a także po rozpatrzeniu innych dowodów mających znaczenie w sprawie.

3. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawie nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

4. Rozprawa jest jawna. W uzasadnionych wypadkach skład orzekający może wyłączyć jawność rozprawy, jednakże ogłoszenie orzeczenia jest jawne.

5. Z przebiegu rozprawy sporządza się protokół, który podpisuje przewodniczący składu orzekającego i protokolant.

Art. 62. 1. Orzeczenie powinno być ogłoszone bezpośrednio po naradzie.

2. W wyjątkowych wypadkach można odroczyć ogłoszenie orzeczenia na czas nie dłuższy niż 3 dni. O terminie ogłoszenia orzeczenia przewodniczący składu orzekającego zawiadamia strony bezpośrednio po zakończeniu narady.

3. Po ogłoszeniu orzeczenia przewodniczący składu orzekającego podaje ustnie zasadnicze motywy rozstrzygnięcia.

4. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się stronom z urzędu, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia jego ogłoszenia.

Art. 63. 1. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji strony mają prawo wnieść odwołanie. W odwołaniu można skarżyć całość orzeczenia lub jego część.

2. Odwołanie wnosi się do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji za pośrednictwem sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia, wraz z uzasadnieniem.

Art. 64. Orzeczenie sądu dyscyplinarnego podlega wykonaniu z chwilą uprawomocnienia.

Art. 65. 1. W postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym drugiej instancji stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji.

2. Od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji służy stronom odwołanie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem. Do rozpoznania odwołania stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji.

Art. 66. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Art. 67. Prawomocną decyzję o ukaraniu karą porządkową upomnienia oraz odpis prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego dołącza się do akt osobowych kuratora.

Art. 68. 1. Nie przeprowadza się postępowania wyjaśniającego po upływie miesiąca od dnia uzyskania pisemnego zawiadomienia o popełnieniu czynu uzasadniającego odpowiedzialność dyscyplinarną ani po upływie roku od dnia popełnienia tego czynu.

2. Jeżeli z powodu nieobecności w pracy kurator nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg miesięcznego terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty termin ulega zawieszeniu do dnia stawienia się kuratora w pracy.

3. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie karne.

Art. 69. Koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa.

Art. 70. 1. Prezes sądu okręgowego zarządza, z urzędu, usunięcie z akt osobowych kuratora:

- 1) decyzji o ukaraniu karą porządkową – po roku od jej uprawomocnienia;
- 2) odpisu orzeczenia sądu dyscyplinarnego o ukaraniu karą przewidzianą w art. 52 ust. 3 pkt 1–4 – po upływie 2 lat, a karą przewidzianą w art. 52 ust. 3 pkt 5 – po upływie 5 lat, od jej uprawomocnienia.

2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach prezes sądu okręgowego, na wniosek ukaranego, może zarządzić usunięcie decyzji lub orzeczeń odpowiednio po upływie połowy terminów określonych w ust. 1.

Rozdział 6

Aplikanci kuratorscy

Art. 71. Aplikacja kuratorska trwa rok.

Art. 72. Aplikantem kuratorskim może zostać ten, kto odpowiada warunkom określonym w art. 5 ust. 1 pkt 1–4 oraz przedłoży informację z Krajowego Rejestru Karnego, która jego dotyczy.

Art. 73. 1. Prezes sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, zatrudnia aplikanta kuratorskiego na podstawie umowy o pracę, zawartej na czas określony, uwzględniając możliwość jej rozwiązania przed upływem terminu.

2. W uzasadnionych wypadkach prezes sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, może skrócić aplikację kuratorską do 9 miesięcy, jeżeli aplikant został w tym okresie należycie przygotowany do egzaminu kuratorskiego, uzyskując pozytywną ocenę z przebiegu aplikacji.

3. Czas trwania aplikacji może zostać przedłużony na wniosek aplikanta na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy, jeżeli aplikant nie przystąpił do egzaminu lub nie zdał go w pierwszym terminie.

4. W uzasadnionych wypadkach prezes sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kuratora okręgowego, może także rozwiązać umowę z aplikantem kuratorskim w terminie wcześniejszym, jeżeli przebieg aplikacji wskazuje nieprzydatność aplikanta do kuratorskiej służby sądowej.

Art. 74. Przed podjęciem obowiązków aplikant kuratorski składa ślubowanie wobec prezesa sądu okręgowego i kuratora okręgowego według następującej rotacji:

„Ślubuję uroczyście sumiennie wypełniać obowiązki aplikanta kuratorskiego, w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości oraz dochować tajemnicy prawnie chronionej.”.

Art. 75. 1. Aplikacja kuratorska ma na celu:

- 1) praktyczne zapoznanie aplikanta z organizacją i działalnością sądu, zakładów dla nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych i leczniczo-terapeutycznych oraz zakładów penitencjarnych;
- 2) teoretyczne oraz praktyczne zaznajomienie aplikanta z zadaniami kuratora sądowego;
- 3) pogłębienie wiedzy aplikanta z zakresu metodyki pracy kuratorskiej;
- 4) sprawdzenie przydatności aplikanta do wykonywania zawodu kuratora.

2. Kurator okręgowy określa ramowy plan przebiegu aplikacji kuratorskiej.

3. Aplikant kuratorski pozostaje pod patronatem kuratora zawodowego wyznaczonego przez kierownika zespołu kuratorskiego.

4. Patron aplikanta kuratorskiego:

- 1) ustala w porozumieniu z kierownikiem zespołu plan przebiegu aplikacji;
- 2) nadzoruje pracę aplikanta;
- 3) opiniuje aplikanta.

Art. 76. Aplikant kuratorski za naruszenie swoich obowiązków ponosi odpowiedzialność porządkową albo dyscyplinarną na zasadach obowiązujących kuratorów zawodowych.

Art. 77. Do aplikantów kuratorskich stosuje się odpowiednio przepisy art. 14 ust. 1 i 6, art. 19 i 20.

Art. 78. 1. Aplikant kuratorski składa egzamin kuratorski przed komisją egzaminacyjną.

2. Komisję egzaminacyjną powołuje prezes sądu okręgowego.

Art. 79. 1. Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którym jest prezes sądu okręgowego bądź wyznaczony przez niego wiceprezes, oraz trzech członków: sędziego, kuratora okręgowego i kuratora zawodowego.

2. Prezes sądu okręgowego może powołać do składu komisji inne osoby, które zawodowo zajmują się kuratelą sądową, za ich zgodą – w liczbie nieprzekraczającej połowy składu komisji określonego w ust. 1.

3. O składzie komisji egzaminacyjnej oraz terminie i miejscu egzaminu przewodniczący zawiadamia członków komisji oraz podlegających egzaminowi aplikantów co najmniej na miesiąc wcześniej.

Art. 80. 1. Egzamin kuratorski odbywa się w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, w miesiącu poprzedzającym upływ okresu aplikacji.

2. Egzamin pisemny odbywa się w obecności i pod nadzorem co najmniej 2 członków komisji egzaminacyjnej, a egzamin ustny – przed komisją egzaminacyjną.

3. Stosuje się następującą skalę ocen:

- 1) pozytywne:
  - a) bardzo dobra,
  - b) dobra,
  - c) dostateczna;
- 2) niedostateczna.

4. W razie niedostatecznego wyniku egzaminu aplikant może przystąpić jeden raz do ponownego jego składania, w ciągu 6 miesięcy od dnia egzaminu poprzedniego.

Art. 81. 1. Egzamin pisemny polega na opracowaniu analizy akt sprawy oraz przygotowaniu stosownego wniosku procesowego lub innego pisma, którego przygotowanie należy do zadań kuratora sądowego.

2. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu ustnego jest uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu pisemnego.

3. Egzamin ustny obejmuje sprawdzenie znajomości metodyki pracy kuratora sądowego, organizacji wymiaru sprawiedliwości, przepisów prawnych dotyczących działalności kuratorów sądowych oraz innych wiadomości potrzebnych do wykonywania zawodu kuratora sądowego.

4. Uchwały komisji egzaminacyjnej zapadają większością głosów, a w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

5. Z przebiegu i wyników egzaminu sporządza się protokół, który podpisują wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej.

Art. 82. Wynagrodzenie przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej jest równe wynagrodzeniu przysługującemu przewodniczącemu i członkom komisji egzaminacyjnej dla aplikantów sądowych.

Art. 83. Aplikant kuratorski jest obowiązany do:

- 1) uczestnictwa w szkoleniu:
  - a) teoretycznym, ze szczególnym uwzględnieniem metodyki pracy kuratora sądowego, organizacji wymiaru sprawiedliwości, przepisów prawnych dotyczących działalności kuratorów sądowych oraz innych wiadomości potrzebnych do wykonywania zawodu kuratora sądowego,
  - b) praktycznym, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w rozprawach sądowych i w wysłuchiwanii nieletnich przez sędziego oraz pobytu w placówkach, o których mowa w art. 3 ust. 1;
- 2) dokonywania oceny przebiegu spraw znajdujących się w postępowaniu rozpoznawczym i wykonawczym w ramach pracy zespołu;
- 3) zapoznania się z rejonem pracy kuratora – patrona oraz zadaniami wynikającymi z jego zakresu czynności;
- 4) przyswojenia zasad prowadzenia dokumentacji kuratorskiej;
- 5) nawiązywania kontaktów z instytucjami zajmującymi się wychowaniem, profilaktyką i resocjalizacją;
- 6) zapoznawania się z organizacją i formami pracy ośrodka kuratorskiego;
- 7) udziału w posiedzeniach zespołu i naradach organizowanych dla kuratorów sądowych;
- 8) wykonywania innych czynności zleconych przez przełożonych.

Rozdział 7

Kuratorzy społeczni

Art. 84. 1. Do pełnienia funkcji kuratora społecznego może być powołany ten, kto:

- 1) odpowiada warunkom określonym w art. 5 ust. 1 pkt 1–3;
- 2) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i doświadczenie w prowadzeniu działalności resocjalizacyjnej, opiekuńczej lub wychowawczej;
- 3) złożył informację z Krajowego Rejestru Karnego, która jego dotyczy.

2. Kuratora społecznego powołuje, zawieszają w czynnościach i odwołuje prezes sądu rejonowego na wniosek kierownika zespołu.

3. Kurator społeczny pełni swą funkcję społecznie w jednym zespole.

Art. 85. 1. Przed przystąpieniem do pełnienia funkcji kurator społeczny składa przed prezesem właściwego sądu rejonowego w obecności kierownika zespołu ślubowanie, określone w art. 6 ust. 1.

2. Z odebrania ślubowania sporządza się protokół, który podpisują: składający ślubowanie, prezes sądu rejonowego oraz kierownik zespołu.

Art. 86. Kuratora społecznego wpisuje się na listę kuratorów przy prezesie sądu rejonowego.

Art. 87. 1. Zakres zadań kuratora społecznego określa kierownik zespołu w porozumieniu z wyznaczonym kuratorem zawodowym, pod którego kierunkiem kurator społeczny ma pracować.

2. Liczba dozorów lub nadzorów sprawowanych przez kuratora społecznego nie powinna przekraczać 10.

3.⁶⁾ Kuratorowi społecznemu, w związku z wykonywaniem czynności zleconych przez sąd, sędziego lub kuratora zawodowego, przysługują uprawnienia, o których mowa w art. 9 i art. 9a.

---

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 57 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

Art. 88. 1. Prezes sądu rejonowego odwołuje kuratora społecznego, jeżeli:

- 1) przestał odpowiadać warunkom określonym w art. 84 ust. 1;
  - 2) złożył prośbę o zwolnienie go z powierzonej mu funkcji.
2. W wypadkach określonych w ust. 1 nie jest wymagany wniosek kierownika zespołu.
3. Prezes sądu może odwołać kuratora społecznego, jeżeli:
- 1) kurator nienależycie wypełnia powierzoną mu funkcję;
  - 2) wymagają tego względy organizacyjne.
4. Odwołanie kuratora społecznego powoduje jego skreślenie z listy kuratorów społecznych.

Art. 89. Prezes sądu rejonowego na wniosek kierownika zespołu zawiesza kuratora społecznego w czynnościach, w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego, do czasu jego prawomocnego rozstrzygnięcia.

Art. 90. 1. Prezes sądu rejonowego, na wniosek kierownika zespołu, ustala i przyznaje kuratorowi społecznemu miesięczny ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym przez niego nadzorem lub dozorem, płatny do dnia 20 każdego miesiąca.

2. Ryczałt za sprawowanie jednego dozoru lub nadzoru wynosi od 2% do 4% kwoty bazowej ustalonej dla kuratorów zawodowych na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

3. W wypadku gdy ogłoszenie przepisów, o których mowa w ust. 2, nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia wynagrodzenia za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia nowych przepisów stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.

4. Za przeprowadzenie wywiadu w postępowaniu wykonawczym w sprawie nieobjętej dozorem lub nadzorem prezes sądu rejonowego przyznaje kuratorowi społecznemu ryczałt z tytułu zwrotu kosztów w wysokości 4% kwoty bazowej, o której mowa w ust. 2.

Art. 91. 1. Kuratorowi społecznemu przysługuje ryczałt za:

- 1) przeprowadzenie wywiadu środowiskowego określonego w art. 214 § 1 Kodeksu postępowania karnego;
- 2) przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach o unieważnienie małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, rozwód, separację;
- 3) obecność przy kontaktach rodziców z dziećmi, ustalonych przez sąd opiekuńczy.

2. Ryczałt, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, wynosi 4%, a w wypadku określonym w ust. 1 pkt 3 – 10% kwoty bazowej, o której mowa w art. 90 ust. 2.

3. Ryczałt, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje również kuratorowi zawodowemu.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 92–97. (pominięte)

Art. 98. 1. Kuratorzy zawodowi wykonujący dodatkowe zatrudnienie zobowiązani są w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wystąpić do prezesa sądu okręgowego o zgodę, o której mowa w art. 15 ust. 1.

2. W wypadku nieuzyskania zgody, o której mowa w art. 15 ust. 1, kurator zawodowy, który nie zrezygnował z dodatkowego zatrudnienia, zawiadamia niezwłocznie o tym fakcie prezesa sądu okręgowego.

Art. 99. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy kuratorzy zawodowi, o których mowa w art. 7, uzyskują stopnie służbowe odpowiednie do stanowiska, na które zostali mianowani na podstawie dotychczasowych przepisów.

2. Z dniem wejścia w życie ustawy kuratorzy społeczni stają się kuratorami społecznymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 100. 1. Prezes sądu okręgowego w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zwołuje pierwsze okręgowe zgromadzenie kuratorów w celu powołania kuratora okręgowego w trybie określonym w art. 36 ust. 1. Przewodniczącym pierwszego okręgowego zgromadzenia kuratorów jest wyznaczony przez prezesa sądu okręgowego kurator okręgowy.

2. Z dniem powołania kuratora okręgowego dotychczasowe powołanie kuratora okręgowego traci moc.

3. Prezes sądu okręgowego w terminie miesiąca od dnia powołania kuratora okręgowego powoła kierowników zespołów.

Art. 101. 1. W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy kurator okręgowy zwołuje okręgowe zgromadzenie kuratorów w celu wyboru członków sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, kandydata na członka sądu dyscyplinarnego drugiej instancji, wyboru rzecznika dyscyplinarnego oraz delegata do Krajowej Rady Kuratorów.

2. Krajowa Rada Kuratorów zbierze się w terminie 7 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Pierwszemu posiedzeniu przewodniczy najstarszy wiekiem delegat.

Art. 102. Postępowania dyscyplinarne wszczęte, lecz niezakończone prawomocnie przed wejściem w życie ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych.

Art. 103. 1. Stażyści kuratorscy z dniem wejścia w życie ustawy stają się aplikantami kuratorskimi.

2. Stażysta kuratorski przyjęty na staż przed dniem wejścia w życie ustawy nieposiadający wykształcenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4, lub posiadający wykształcenie średnie może być mianowany kuratorem zawodowym.

Art. 104. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze zarządzenia, wzory legitymacji kuratora zawodowego, aplikanta kuratorskiego oraz legitymacji kuratora społecznego.

Art. 105. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do kuratorów zawodowych oraz aplikantów kuratorskich stosuje się przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, 1043 i 1495).

Art. 106. 1. Do dnia 31 grudnia 2002 r. kuratorzy zawodowi otrzymują wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatki funkcyjne ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Do dnia 31 grudnia 2002 r. kurator zawodowy, za sprawowane dozory lub nadzory otrzymuje ryczałt, na zasadach określonych w art. 90. Bez względu na liczbę sprawowanych dozorów lub nadzorów ryczałt nie może w jednym miesiącu przekraczać 10-krotnej wysokości ryczałtu za sprawowanie jednego dozoru lub nadzoru.

3. Do dnia 31 grudnia 2002 r. funkcje biura kuratora okręgowego wykonują pracownicy sądu okręgowego wyznaczeni przez prezesa tego sądu.

4. Rada Ministrów określi mnożniki wynagrodzenia zasadniczego kuratorów na podstawie art. 14 ust. 7, przysługującego od dnia 1 stycznia 2003 r., w takiej wysokości, aby przeciętne wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych nie było niższe od 1,8 kwoty bazowej, o której mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 106a. Do dnia 31 grudnia 2002 r. obsługę biurową zespołu mogą pełnić wyznaczeni przez prezesa sądu rejonowego pracownicy zatrudnieni w wydziałach tego sądu. W takim przypadku nie tworzy się sekretariatu zespołu.

Art. 107. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 14 ust. 7, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2002 r.;
- 2) art. 14 ust. 1–3 i 5 oraz art. 38, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.